

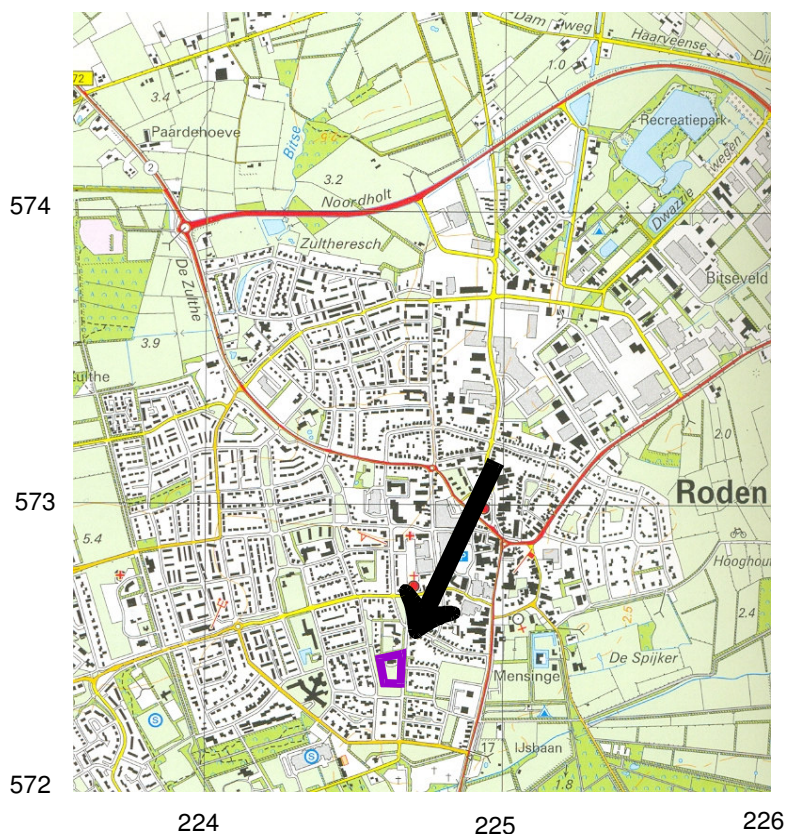
Een inventariserend archeologisch veldonderzoek aan de Molenweg 3 in Roden, gemeente Noordenveld (Dr.)

Steekproefrapport 2006-02/14

ISSN 1871-269X

Inleiding

Op 13 februari 2006 is aan de Molenweg 3 in Roden, gemeente Noordenveld, een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd. De onderzoekslocatie is momenteel in gebruik als ponyweide en bevindt zich ten westen van de Molenweg en ten oosten van de T. Zondagstraat (RD-centrumcoördinaten 224,650/572,400; voor de ligging zie Figuren 1 tot en met 3). Op de ongeveer 1 ha grote onderzoekslocatie zijn grondboringen verricht. Het terrein ligt op ca. 2,80 m boven het NAP.

Figuur 1. Roden, Molenweg 3. Overzichtskaart. De onderzoekslocatie is paars omlijnd en met een zwarte pijl aangegeven. (Eén hokje komt overeen met 1 km²; ANWB 2004. *Topografische Atlas 1: 25000 Drenthe*. ANWB, Den Haag).

Aanleiding en doel

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van Kroeze & Partners Vastgoed b.v., vertegenwoordigd door dhr. M. Kroeze. De aanleiding is de geplande nieuwbouw op deze locatie.

Het doel van het onderzoek is vast te stellen of in het plangebied nog onverstoorde archeologische grondsporen verwacht kunnen worden. Hiertoe is een bureaustudie gemaakt van de bestaande gegevens en kaarten van het gebied. Er is tevens een veldonderzoek uitgevoerd waarbij de bodem is onderzocht op de gaafheid van het bodemprofiel en de eventuele aanwezigheid van archeologische cultuurlagen en voorwerpen, door middel van boringen.

Bureauonderzoek

Binnen het bebouwde deel van Roden heeft geen kartering plaatsgevonden ten behoeve van de Fysisch geografische kaart Drenthe.¹ Het landschap is ontstaan onder invloed van de voorlaatste en laatste IJstijd en de loop van het oude Diep aan de oost- en zuidzijde van Roden. Direct buiten de grenzen van het dorp bestaat de ondergrond uit dekzandafzettingen in het zuiden en zuidoosten. In het noorden en noordwesten komen voornamelijk landijsafzettingen voor in de vorm van grondmorene. Op de noordzuid as komen hoofdzakelijk ruggen en glooiingen in het landschap voor, daaromheen zijn vlaktes ontstaan met een microreliëf.

Op de bodemkaart is, binnen de bebouwing van Roden, geen bodemsoort aangegeven. Tegen de grenzen van Roden liggen meerdere opduikingen van zeer ondiep liggende keileem en potklei (code: KX). Deze opduikingen komen voor in een gebied dat bestaat uit lemig fijn zand (code: Hn23). In het oosten en noorden zijn voornamelijk Haarpodzolgronden ontwikkeld terwijl in het zuiden en westen zich voornamelijk veldpodzolgronden hebben gevormd. Tegen de oostgrens van Roden komen ook beekerdgronden (pZg23) voor, deze hangen samen met de aanwezigheid van het Oude Diep, dat aan de oostzijde van het dorp stroomt.

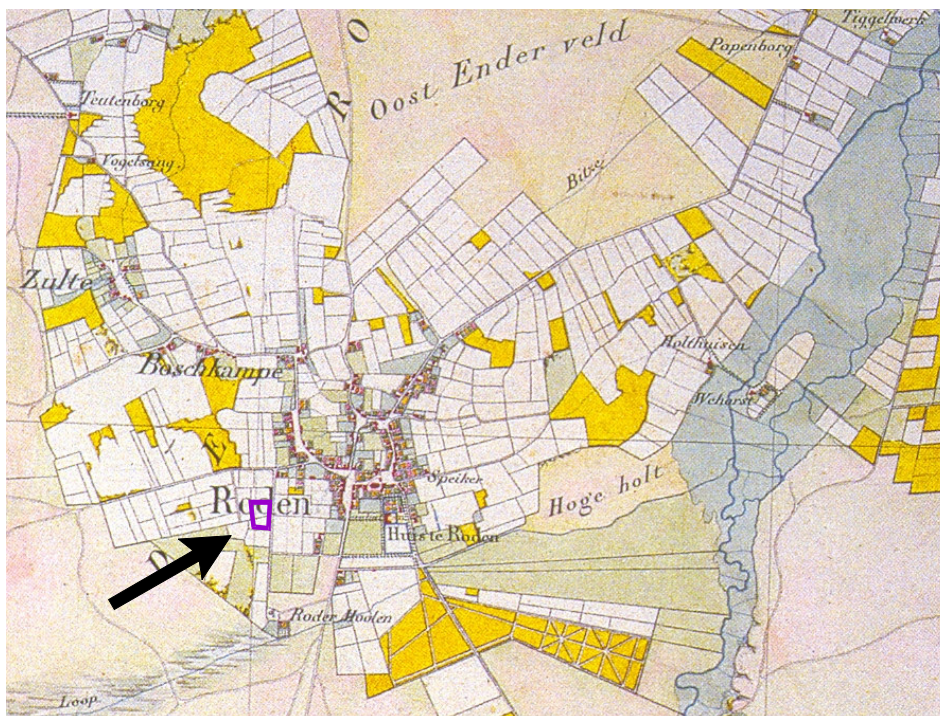
Voor het hele gebied geldt een grondwatertrap V (bij grondwatertrap V is de gemiddelde hoogste grondwaterstand minder dan 40 cm en de gemiddelde laagste grondwaterstand meer dan 120 cm beneden het maaiveld).

In de Grote Historische Atlas van Nederland 1:50000, 2 Noord-Nederland 1851 - 1855 en de Kaarten van Drenthe 1500-1900 staat het terrein aangegeven

---

¹ Nijland, G., R.J. de Lange en J.C. Smittenberg 1982. *Milieukartering Drenthe 1974-1978. III Fysische Geografie. Bijlage II: Fysisch Geografische Kaart van Drenthe schaal 1:50000*. Rapport Provinciale Planologische Dienst van Drenthe, Assen.

als akkerland en weidegrond. Er is in deze periode geen bewoning op de locatie (Figuur 2). Aan het zuidende van de Molenweg staat de “Roder Moolen”, waar de weg naar vernoemd is.

Figuur 2. Roden, Molenweg 3. Historische kaart. De onderzoekslocatie is paars omlijnd en met een zwarte pijl aangegeven. (Naar: *Kaarten van Drenthe 1500 - 1900.*²)

Op de Indicatieve Kaart voor Archeologische Waarden worden voor een deel van het bebouwde gebied van Roden geen waarden aangegeven (IKAW, Figuur 3). Ten oosten en zuiden van het plangebied wordt een gebied aangegeven met een middelhoge verwachtingswaarde, met daarbinnen een twee plaatsen met een lage verwachting. Ten noordwesten van het plangebied ligt een terrein met hoge archeologische verwachting.

Ten noordoosten van de Molenweg 3 is een monument aangegeven (Tabel 1 en Figuur 3). Het betreft de historische kern van Roden. Dit archeologische monument is opgenomen in het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB).

Het Centraal Archeologisch Archief (CAA) van de ROB geeft een aantal waarnemingen en vondsten weer in de omgeving van de onderzoekslocatie (Tabel 1 en Figuur 3).

²

Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990. *Grote Historische Atlas van Nederland deel 2: Noord-Nederland 1851-1855, schaal 1:50000*. Wolters-Noordhoff, Groningen.

Versfelt, H.J. 2004. *Kaarten van Drenthe 1500 - 1900*. Heveskes Uitgevers, Groningen.

Het betreft de vondst ten noordoosten van het terrein van een restant van een waterput waarin Vroeg Middeleeuws handgemaakt aardewerk en kogelpotscherven zijn aangetroffen. De waterput zelf was vierkant van vorm en uit liggende balken opgebouwd. De nummers 214028 en 214058 zijn losse vondsten van scherven keramiek, aangetroffen bij de aanleg van de riolering. Ten noorden van de Molenweg 3 is een Merovingisch potje aangetroffen dat mogelijk in een later stadium als urn is gebruikt. De pot werd in een steenpakking aangetroffen. In de directe omgeving van de pot werd ook een stukje verbrand bot gevonden, wat de aanname over het gebruik ervan als urn ondersteunt.

Tabel 1. Archeologische waarnemingen en vondsten in de omgeving van het onderzoeksgebied aan de Molenweg 3 in Roden (zie ook Figuur 3).

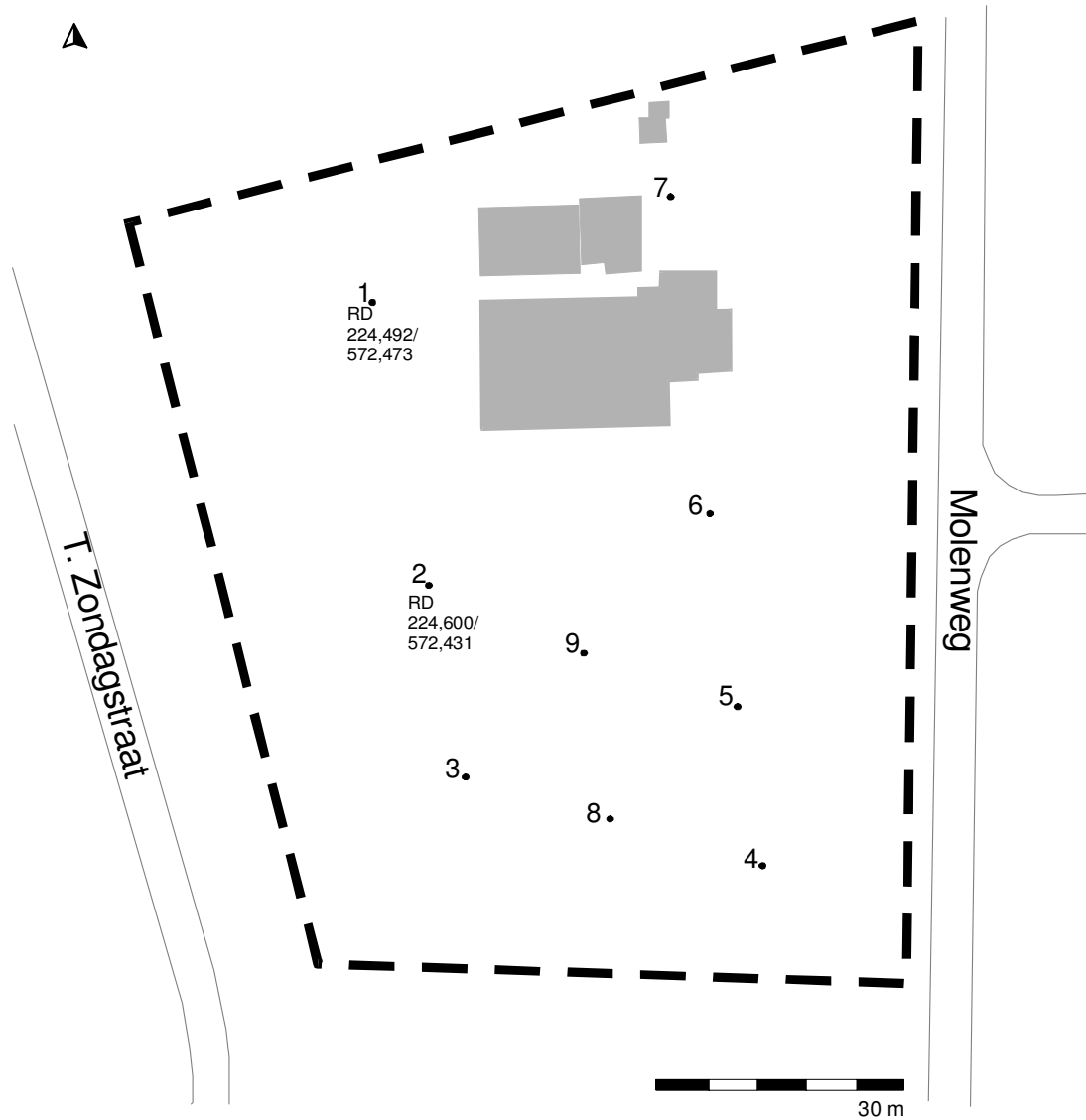
CMA- en CAA-nrs.	Datering	Omschrijving	RD-coördinaten
CMA 14414 / 12A-040	Mesolithicum 8800 - 4900 vC Nieuwe tijd vanaf 1500 nC	dorpskern	224,986/572,695
CAA 238560	Vroege Middeleeuwen 450 - 1050 nC	potje, mogelijk secundair als urn gebruikt, in steenpakking en verbrand bot	224,920/753,320
214028	Middeleeuwen 450 - 1500 nC	keramiek	223,940/572,760
214058	Late Middeleeuwen 1250 - 1500 nC	steengoed kruik	225,150/572,450
238561	Vroege Middeleeuwen 450 - 1050 nC	Waterput met handgevormd aardewerk, kogelpot en hout en houtskool	225,300/572,940

Booronderzoek

In het ongeveer 1 ha grote plangebied zijn negen grondboringen verricht. Het terrein is in gebruik als ponyweide en grotendeels goed begaanbaar. Voor oppervlaktekartering leende het terrein zich niet, door de met gras dicht begroeide bodem. Op het terrein staat een nog bewoonde boerderij met daar omheen een tuin.

De boringen zijn in een grid gezet dat aan de hand van de omliggende bebouwing is ingemeten. Het boorgrid is rond de gebouwen en erfverharding iets aangepast. Boring 1 en 2 zijn ingemeten met het Global Positioning System (GPS). Voor de precieze ligging van de boringen wordt verwezen naar Figuur 3 en Tabel 2. De boringen zijn ten opzichte van het NAP ingemeten.

Daar waar het bodemprofiel grotendeels intact bleek is een megaboring gezet en het boorgrid verdicht. Alle boringen zijn met een 10 cm edelmanboor uitgevoerd. Aan de hand hiervan is de opbouw van de bodem bepaald. De opgeboorde grond is gezeefd op een 4 mm zeef en doorzocht op archeologische indicatoren zoals aardewerk, metaal, houtskool en bewerkt vuursteen.

Figuur 4. Molenweg 3, Roden. Situatietekening met de boorlocaties. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer. De zwarte onderbroken lijn geeft de begrenzing van het plangebied aan.

Resultaten

Uit het bureauonderzoek komen geen aanwijzingen voor het aantreffen van archeologie op de onderzochte locatie naar voren. In de Historische Atlas 1851-1855 en de Kaarten van Drenthe 1500 - 1900 is geen bebouwing of gebruik van het land aangegeven. Op de historische kaart is geen bebouwing aangegeven, het land is rond 1851-1855 nog in gebruik als weide- of akkerland. De onderzochte locatie ligt dan ook buiten het kerngebied van Roden dat als monument staat aangemerkt in het CMA. De fysisch geografische kaart geeft aan dat het terrein in een dekzandvlakte ligt, waarin microreliëf voorkomt.

De waarnemingen en vondsten die gemeld staan in het CAA zijn een mogelijke als urn gebruikt potje in een steenpakking en een restant van een waterput. Beide vondsten geven wel aan dat in de directe omgeving ervan gewoond werd. Deze vondsten bevinden zich op 1 tot 1,5 km afstand van de Molenweg 3. De twee andere meldingen omvatten losse aardewerkvondsten, welke zonder verdere archeologische context zijn aangetroffen.

Uit het booronderzoek kwam naar voren dat boring 3 een grotendeels intact bodemprofiel liet zien met nog een restant B-horizont. Eventuele archeologische sporen kunnen in en net onder deze laag worden verwacht. Daarom is het van belang te weten of deze laag nog intact in de bodem aanwezig is. Om een grotere trefkans op archeologisch vondstmateriaal te hebben, is op deze locatie tevens een megaboring gezet. In deze boringen zijn geen archeologische indicatoren vastgesteld. Om boring 3 is het grid verdicht en zijn de boringen 8 en 9 gezet. Deze boorlocaties lieten wel een B/C-overgang zien, maar er was geen intacte B-horizont meer aanwezig. Boorlocatie 2, 25 m ten noorden van boring 3, liet ook alleen een B/C-horizont zien.

De boringen 1, 4, 5, 6 en 7 waren alle tot in de C-horizont verstoord. Tijdens het veldwerk zijn een verbrande vuursteen en een scherp steengoed, mogelijk van een Baardmankruik, in de bouwvoor op boorlocatie 4 aangetroffen. De verbrande vuursteen is niet bewerkt, maar de verbranding van de steen dateert mogelijk uit de prehistorie. De aangetroffen steengoedscherf is ca. 1,5 cm² groot en dateert tussen de 15^e en 18^e eeuw. De vondsten werden met stukjes baksteen aangetroffen in de bouwvoor en wijzen door het mogelijk grote verschil in datering op een sterk gemengde grond, mogelijk aangevoerd van buiten het onderzochte terrein. In de andere boringen en aan het oppervlak (met slecht zicht) zijn geen archeologische materialen of cultuurlagen aangetroffen. De beschrijvingen van de boringen zijn weergegeven in de boorstaten.

Conclusies en advies

Het bureauonderzoek geeft geen aanleiding archeologische resten te verwachten op het terrein aan de Molenweg 3. Boring 3 laat een grotendeels intact bodemprofiel zien, waarin eventueel aanwezige archeologische sporen intact zullen zijn. De boringen 2, 8 en 9 laten de overgang van de B- naar de C-horizont zien en daar zouden de eventueel diepere archeologische sporen nog deels intact kunnen zijn. Uit de boorgegevens van boringen 1, 4, 5, 6 en 7 blijkt dat het bodemprofiel is verdwenen tot in de C-horizont. Daarmee zal ook een groot deel van de eventueel aanwezige archeologische resten verdwenen zijn. Op dit deel van het terrein is de kans op grotendeels intacte archeologische sporen erg klein. De twee vondsten waren afkomstig uit de bouwvoor. Er is geen materiaal aangetroffen dat wijst op (deels) intacte archeologische sporen op het onderzochte terrein.

Naar aanleiding van de resultaten van het bureau- en veldonderzoek concluderen wij dat de kans op onverstoorde archeologische grondsporen in het plangebied klein is. Op basis van de huidige staat van kennis zijn beperkende en/of beschermende maatregelen niet wetenschappelijk verdedigbaar. Archeologisch vervolgonderzoek voor het plangebied aan de Molenweg 3 in Roden wordt dan ook niet noodzakelijk geacht.

Wel wijzen wij er op dat indien desondanks bij werkzaamheden archeologische vondsten worden gedaan of sporen worden waargenomen, deze volgens de Monumentenwet 1988, artikel 47, gemeld moeten worden bij de gemeente Noordenveld en bij de provinciaal archeoloog, dr. W.A.B. van der Sanden³.

Zuidhorn, 2 augustus 2006

Voor akkoord,

drs. E. Schrijer

dr. J. Jelsma (senior archeoloog)

---

³

Werkplek: Drents Plateau, telefoon 0592 - 305932